

TARCSAY Zoltán

Kabaré

Földes Máté már egy hete csak Évára gondolt mindig, meg-megállva. Végül úgy döntött, hogy elmegy a Társaságba, hátha Éva ismét felbukkan, miért ne. Jobb ötlete nem volt. („Hova megy már megint”, rikoltott a szomszéd Hogyishívják néni. „Megyek a Társaságba”, felelte Máté, és nem lehetett belekötni abba, hogy valaki megy a Társaságba, hiszen az még akár tisztos polgári társaság is lehet, vagy netán munkahely, bár ebben az esetben nem az volt).

A Társaságot csak jobb híján hívták Társaságnak, semmi társas nem volt benne. De ott legalább mások között lehetett az ember egyedül. Afféle kabarét kell elképzelnünk, a harmincas évekből, ahol egész éjszaka mulatnak és verik el a pénzüket a dzsentrik, egyúttal színházat, tele munkanélküli entellektüellekkel, kocsmát, tele részegekkel, irodalmi kört unott vén költőkkel, bordélyházat, szabadkőműves páholyt és egyetemet.

Éva persze nem volt ott.

Máté letelepedett a söntésnél, és sört rendelt. A vendégek továbbra is csak a maguk dolgával voltak elfoglalva, ami őt kissé sértette, egyúttal viszont megkönnyebbült, hogy nem kell beszélgetnie velük. Máté lenézte az egész bagázst. Hogy milyen társaság volt ez egyáltalán, azt mondjuk nem tudta. De azért kicsit irigyelte is őket. Valahol az utálat és a csodálat között ingázott; szerette volna utálni vagy csodálni a Társaságot, de nem sikerült, mindig visszarántotta valami idéetlen newtoni erő a holtpontra, hogy kissé túllendüljön a másik irányba, aztán megint vissza, mint egy keljfeljancsi.

Inkább paprikajancsi vagyok.

Ebben megállapodott, és rendelt még egy sört. A csapos valami vicceset mondott, amire Máté nem figyelt, csak bólintott, mert hogy viccesnek volt szánva, azt tudta a mondat ritmusból, de továbbra sem volt cseveghetnékje.

Emlékeztette magát, hogy Éva miatt van itt, de Éva továbbra sem volt sehol, ő pedig kezdett unatkozni, és már csak büszkeségből ült itt. Fél füllel hallgatta a csapos hülyeségeit, nézte a nyálas (és szerencsére megíratlan) színdarabot, ami egy papagájképű pojáca, egy bajszos bájjúnár és egy vörös ruhás énekesnő szerelmi háromszöge köré szövődött az egyik asztalnál.

Akár egy kissé már részeg és nem túl tehetséges pók, ült a helyén és figyelt, várta, hogy valami a hálójába repüljön, de persze nem volt hálója sem, mert nem olyan fajta pók volt (bár ezt ő nem tudta), csak nézte az embereket rengeteg szemével, és egyre több vendéget ismert meg (helyesebben: talált ki), köztük a köpcös igazgató-helyettest, akinek a felesége azt hitte, hogy túlórázik; az egyetemistákat, akik egymást igyekeztek túlírni zseniális epigrammákkal, vagy ami éppen divatos volt, mindegy; az őket figyelő, magát mogorvának és titokzatosnak tettető perverz alakot a háttérben; a hírlapírót, vagy hogy is hívják ezeket mostanában, *ezt tudhatnám, hisz én is ebbe a korszakba tartozom*, a hamiskártyás Dzsonit, aki már inkább Dzsoni bácsi volt, és mindenki ismerte a trükkjeit, az ifjú bölcsészeket, akik többé-kevésbé kitalált szerelmüket keresték a tömegben – *ja nem, az én vagyok*; a forradalmárokat, akik évek óta különböző paradigmaváltásokat terveztek, de valaki mindig megelőzte őket, stb. Sokan voltak. Máténak úgy tűnt, hogy akár több ezren is lehetnek. Vagy több százan. De minimum néhány tucat.

És akkor hirtelen ott volt. Átgörbedt az aranszínű háttéren Máté söröspoharának egy buborékos, eldugott zugában. Valakivel beszélgetett. Talán Dzsoni bácsival. Percekig kémlelte őket, nem mert kimozdulni a pohárból. Ezzel megint eloldotta a földtől az eget a hajnal; éppen, amikor már kezdett megszilárdulni a valóság, amelyben Éva nem volt valódi – most megint az lett. Éva szerepe, ezek szerint, az volt, hogy Máté koordináta-rendszerét újra és újra lehetetlen helyzetbe hozza. Hogy mint valami gravitációs hullám, néha átlibegjen a relativitáselmélet és a kvantumfizika közötti megmagyarázhatatlan régióban, amihez Máté különben sem értett, csak azt tudta, hogy egy dolog általában vagy van, vagy nincs, nem pedig a kettő átmenete, mint Éva, és még sosem érezte magát ennyire kiszolgáltatottnak, de valami halvány örömet is lelt ebben a zavaros létezésben, és konstataulta, hogy ezt egyszer jó lenne megírni, persze ha tudna írni, és ha nem lenne már olyan sokszor jobban is megírva.

Éva folytatta a manifesztálódást, rendületlenül ott volt a terem átellenes sarkában, egészen hátul, ahol talán svédasztalok illatoztak különféle kaviáros szendvicsektől és pikáns sajtos ropogósoktól. Ez máris meggyőzte arról, hogy el kell indulnia felé.

Ez a feléindulás tovább tartott, mint ahogy elképzelte – mint ahogy a filmekben szokott lenni, drámai vonósokkal és átszellemült arcokkal. Amikor azt hitte, hogy már vadul ölelkeznek, akkor is még csak ott tartott, hogy milliméterenként óvatosan odafordította a fejét, és érezte az illatát (amire nem emlékezett pontosan, az ilyen részletekre nem figyelt eléggé), határozottan érezte, mikor pedig még csak a bárshébe kapaszkodva feltápázkodni igyekezett. És rettegett, hogy elkésik. (Szíve vadul vert, stb.) Nem tudta meghatározni, hogy már elindult-e vagy sem, egyszerre volt a tenyerében a lakkozott, átmelegedett ülőke és változott a perspektíva, mintha mozgott volna. Ez idő alatt nem lehetett száz százalékos bizonyossággal megmondani, hogy Máté merre megy és hogy hol van. Egyszerre ment és maradt.

Egyre nagyobb valószínűséggel nézett most a kérdő barna szempárba, mint az unottan gyöngyöző sörbe, és ahogy ismét megfigyelhetővé váltak a viszonyok, Máté kezdett magához térni. Mire észbe kapott, már egy mondat közepén tartott, amit képtelen volt befejezni, mert elfelejtette az elejét (talán nem is volt eleje). Maga sem tudta, miről szólt a mondat, talán egy romantikus hősről, aki egy lányt keres (vagy inkább vár), miközben különböző titkokra derül fény (vagy borul sötétség); a barna szempár pedig olykor jóváhagyólag pislogott, mintha kedvesen ezt mondaná: „értem”, ezzel emlékeztetve a jelenlétére, hogy az ember azért még sincsen teljesen egyedül, a mondat pedig egyre kanyargott, de azóta már rég más jelentett, ha egyáltalán bármit is, voltak benne szakkifejezések és egészen új, nem létező szavak, mint például átgörbedés és *metalepszis*, Palánky pedig egyre fortyogó türelmetlenséggel hallgatta mindezt a sok zagyvaságot. Szemöldökei egyre magasabbra csúsztak, vaskos pofazacskói szétfolytak ostoba ábrázata alatt, teste pedig kezdett egyre jobban elernyedni, félő volt, hogy bármelyik pillanatban a pult alá roskad.

„Én a helyedben nem innék többet”, jegyezte meg Palánky, akit Máté már többször megpróbált elfelejteni és zárójelbe tenni, de minden igyekezete ellenére újra és újra felbukkant. Az igaz volt ugyan, hogy Palánkytól tudta, hogy létezik a Társaság... Palánky, ez az elbizakodott antikvárius, ugyanis azt hitte, hogy barátok, vagy ismerősök, vagy ilyesmi, és most megint itt ült mellette a bárpultnál, a rövid, hájas nyakával és az izzadt homlokával. Máté ekkor keserűen beismerte, hogy azóta is a csapszéket támasztja, a barna szempár pedig még mindig a terem másik végében dereng, és az egész elindulásból azóta sem lett semmi.

„Hagyj békén”, fordult félre Máté, Palánky pedig rosszállón megcsóválta a fejét. „Egyáltalán mi az a metalepszis?”, kérdezte Mátét, aki csak legyintett, és Évát kereste sörének egyre zsurogódó tükör-univerzumában. „Szóval, akkor megbeszéltük?”, kérdezte Palánky, és Mátének fogalma sem volt, miről beszél, de azért bólintott, mint aki érti, és remélte, hogy

majd eszébe jut. „Jó lenne végre elindulni”, sóhajtott Máté, Palánky viszont már nem figyelt, mert valaki messziről odaintegetett neki, hogy jöjjön, ő pedig megbabonázva felállt és elindult felé.

„Te...”, nyögött Máté, amikor ráeszmélt, hogy a lány, aki Palánkyt hívogatta, nem más volt, mint a barna szempár tulajdonosa a terem tulsó felében. „Te...”, lehelte, és nézte, amint Éva mosolyogva várja ezt a rohadékot.

Végre sikerült kinyögnie, hogy „te rohadék”, de Palánky már hallótávolságon kívül volt, és nyilván úgy értette, hogy Máté sok sikert kíván, ez pedig megacélozta kocsonyás testét, már-már szinte kigömöbcként gurult Éva felé (közben bekebelezve, aki csak az útjába került), és Éva most már egyre többet sandított Palánky felé, hívogatta, édesgette, mint valami fekete özvegy, és *a mindenségig neki*, ez volt az első kellemetlen hasonlat, ami Éváról valaha eszébe jutott, és ennek is az a nyomorék Palánky volt az oka.

Zsibbadt arccal nézte, ahogy Palánky egyre közeledik Évához, látta, hogy már csak pár lépés, már megint, mint a filmekben, lassítás, lírai futamok, átszellemült arcok, és csók – de ne siessünk annyira.

Máté Oda akart rohanni, hogy megmentse Évát ettől a kövér fenevadtól, vagy legalábbis elmentse, mint egy fontos fájlt, mielőtt megint elszáll a rendszer, mielőtt eljön a vég, mielőtt fakó lován bevágtat Palánky, és kitör az apokalipszis.

De ha most hirtelen ott teremne, átkarolná és fekete köpenyébe burkolva elrepülne vele a messzi éjszakába, tudniillik Évával, akkor vajon mit mondana neki, mit szoktak mondani az ilyen világvégi földesmáték, akiknek ráadásul nincsen fekete köpenyük, nem tudnak repülni, és nincs mit mondaniuk a világnak? A falánkyk viszont petyhüdt tokájukat éhesen csattogtatva suhannak a tömegen át, megállíthatatlanul, prédájuk nem menekülhet, legyen az egy zamatos kókuszgolyó vagy netán egy mitikus (de legalábbis bibliai konnotációkkal rendelkező) nő.

Palánky már ott ült mellette, és dőlt belőle a szó, Éva pedig csak mosolygott, azzal a mosollyal, amit a piacon szokás ölteni, alkudozásokor, amikor mindkét fél tudja, hogy becsapják egymást. Máté nem értett az alkudozáshoz. Nem értette magát a koncepciót.

És ezek csak tovább csevegtek és italokat rendeltek, és Palánky az asztal alatt arra készült, hogy Éva combjára tegye izzadt tenyerét. *Hát nincs ebben semmi becsület?* Máté némán, gyöngyöző homlokkal meredt rájuk. *Hát nem veszi észre, hogy behálózza, kicsalja mindenét, összezsírozza, megrázza és kiköpi?*

Máté érezte, hogy tenni kellene valamit. Már mióta itt tátongott ez a dramaturgiai szakadék. Voltaképp eddig még nem történt semmi (talán nem is fog), csak az, hogy majdnem elindult Évához, de Palánky megelőzte, ő pedig dühbe gurult.

Ha ezt egyszer megírom, még kelleni fog bele valami cselekmény. De inkább nem írom meg.

Ezzel lehajtotta a maradék sörét, és nagy lendülettel Palánky és Éva felé indult. Menet közben kissé elbizonytalanodott, hogy nem kellene-e inkább árnyalni ezt a dolgot, de azért nem állt meg, csak kicsit lassított, és már szinte ott volt, már csak pár lépés volt köztük, és azon töprengett, hogyan lehetne stilizálni ezt az egészet, Palánky például lehetne valami baljós jelenét, vagy a Halál grimasza, ilyesmi.

Végre odaért. Palánky háttal volt neki, csak Éva látta, aki egy darabig próbálta nem észrevenni, de Máté nem tágított, félbeszakította Palánkyt, aki valami komplikált bókron dolgozott, és épp a lényegnél tarthatott, mert most mérgesen fordult hátra, és mikor meglátta Mátét, eszelős haragra gerjedt. Homloka azonnal bíborvörös lett, orrlukái kitágultak, és szörnyen vicsgorogott.

„Te meg mit művelsz?”, hörögte.

„Te vagy az, aki művelsz valamit!”, felelt Máté.

„Ha nem látnád, épp elfoglalt vagyok, nincs időm a szóvicceidre. Különben is, megbeszéltük.”

Máté próbált valamit mondani, de cserben hagyták a szavak. Palánky pedig csak némán intett vastag ujjával, hogy rögvest takarodjon, és vissza se merjen jönni, mert vele gyűlik meg a baja, azt pedig hetedhét határon túl is meghallanák, olyan pofont adna. (Ezt mind csak így intette.)

Máté kétségbeesve nézett hol ide, hol oda. Végső elkeseredésében karját Éva felé nyújtotta, ezzel fellökött egy pincért, aki elejtette a tálcaját, Évát beterítette a pezsgő, Máté elcsúszott, a fejét beverte az asztallapba, esés közben megkapaszkodott az első tárgyban, ami sajnos egy tányér volt, a sült oldalas és a párolt káposzta kecses röptét pedig a pukkadózó Palánky vörösödő arcának áthatolhatatlan kolosszusa szakította félbe.

A vendégek egyszerre mind őket nézték, gurgulázva, öklendezve nevettek, és az asztalt csapkodták: a dzsentrik, az entellektüellek, a színészek, a részegek, a költők, a kurtizánok, a szabadkőművesek, az egyetemisták, a köpcös igazgató-helyettes, akinek a felesége azt hitte, hogy túlórázik, az egyetemisták, akik egymást igyekeztek túlírni zseniális epigrammákkal, az őket figyelő, magát mogorvának és titokzatosnak tettető perverz alak a háttérben, a hírlapíró, vagy hogy is hívják ezeket mostanában, a hamiskártyás Dzsoni, aki már inkább Dzsoni bácsi volt, a forradalmárok, akik évek óta különböző paradigmaváltásokat terveztek, de valaki mindig megelőzte őket, stb.

Palánky nagy nehezen kiszedegette a káposztaszálakat az orrából és a szeméből, miközben Máté kínlódvá feltápászkodott, átbukdácsolt a földön heverő pincéren, míg amaz bosszúból fejbe szóta egy még ép palackkal. Máté megtántorodott, tett néhány bizonytalan lépést valamerre – ez a valamerre éppen Éva felé volt, aki mérgesen törölgette magáról a ragacsos pezsgőt, de Máté ekkor megszédült, és az ölébe zuhant, Éva pedig felsikított és pofon vágta. Palánky, aki eddigre úgy-ahogy megtisztálkodott, megragadta a grabancát, és szabad kezével hadonászni kezdett. Máté jobb keze az asztalon kotorászott valami fegyver után, de Palánky gyorsabb volt, arrébb penderítette, még mielőtt ellentámadásba lendülhetett volna. Máté viszont kihasználta az alkalmat, és jó erősen meghúzta Palánky gatyamadzagját, ami lecsíptetődött az övtartóról, és hatalmas erővel visszapattant, úgy, hogy a hájas könyvvarus homlokán jókora púpot hagyott. Ettől most ő vágódott hanyatt, összetörve egy széket. Máté ismét Évához fordult, derékon ragadta, és jó erősen a szemébe nézett.

Mintha nem is ő lett volna, úgy történt mindez. És tényleg nem ő volt. De nem ő nem volt ő, mármint Máté (Máté sajnos Máté volt), hanem sokkal nagyobb szerencsétlenség történt. Ugyanis Éva volt az, aki nem Éva volt, és most felháborodva ráncolta a szemöldökét Mátéra. Máté pedig már annyira sem volt biztos benne, hogy tudja-e, kicsoda Éva, és hogy létezik-e bármelyikük egyáltalán, mint tíz perccel ezelőtt.

Azon morfondírozott hazafelé menet, zsírfoltos, káposztás ingében dideregve, hogy mégis meg kéne valahogy írni ezt, csak kevesebb cselekménnyel és iróniával, meg talán más szereplőkkel.

